

Теләнче Тамак авыл жирлеге Башкарма
комитетының

**«2024-2026 елларга
Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы
Теләнче Тамак авыл жирлегендә юл хәрәкәте иминлеге»
ПРОГРАММАСЫ**

ТР, Тукай районы
2023 ел

ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2024-2026 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл жирлегендә юл хәрәкәте иминлеге» программасы
Программаны эшләү өчен нигез	2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеге стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 8 январендәге 1-р номерлы күрсәтмәсе, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» Татарстан Республикасы Президентының 2014 елның 06 декабрендәге 1115-ПУ номерлы Указы, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен кыскарту һәм аларның нәтижәләрен киметү чараларын гамәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карары
Программаның дәүләт заказчысы	Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлыгы
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның максатлары һәм бурычлары	<p>Программаның максаты – юл-транспорт һәлакәтләренең авырлыгын киметү, гражданнарның гомерен, сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл жирлеге юлларында аларның законлы хокукларын һәм имин хәрәкәт шартларын тәмин итү. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл жирлегенең юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү буенча дәүләт системасын камилләштерү; - транспорт чараларын йөртүчеләрне һөнәри әзерләү, яңадан әзерләү сыйфатын күтәрү; - юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең ышанычлылыгын арттыру; - юл хәрәкәте иминлеген пропагандалауның, контроль-күзәтчелек эшчәнлегенең нәтижәлелеген арттыру; - транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатацион куркынычсызлыгына, аларны тормышка ашыру механизмнарына кагылышлы таләпләрне камилләштерү; - юл хәрәкәтен оештыруның нәтижәле схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану; - авыл жирлеге юлларында куркыныч участокларны бетерү һәм булдырмау; - балаларны гына түгел, өлкән яшьтәге кешеләрне дә (шул исәптән пенсионерларны) урамда һәм юлларда хәрәкәт итү куркынычсызлыгы кагыйдәләренә өйрәтү системасын камилләштерү; - авария-коткару эшләренең һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтүнең нәтижәлелеген арттыру
Программаны тормышка ашыру вакыты	2024-2026 еллар
Тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләр	<p>Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә авариянең индикатив күрсәткечләре кимү көтелә: юл-транспорт һәлакәтләренең авырлыгы. Юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу очраклары ачыклану дәрәжәсен республика буенча уртача күрсәткечтән югарырак күтәргә, шул ук вакытта ЮХИДИ бүлекчәсе эшчәнлеген тизлекне арттыру, узып китү, юл чатында йөрү кагыйдәләрен үтмәү кебек бозуларны ачыклауга юнәлдерергә, бу юл-транспорт һәлакәтләренең кимүенә сизелерлек йогынты ясап.</p> <p>Авыл жирлеге территориясендә һәм ТР Тукай муниципаль районы юлларында автомобиль транспорты өлкәсендә авариялелек дәрәжәсен кимү</p>

Программаның төп чаралары	Муниципаль дәрәжәдә юл хәрәкәте иминлеге белән идарә итү структураларын камилләштерү, Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеге идарәсе дәүләт системасының хокукый һәм мәгълүмат базасын камилләштерү. Юл хәрәкәте иминлеге проблемалары буенча максатчан мәгълүмати-пропаганда кампанияләре үткөрү, массакүләм мәгълүмат чараларында юл хәрәкәте иминлеге мәсьәләләрен даими яктырту. Балалар һәм яшүсмерләрнең транспорт культурасын тәрбияләү һәм куркынычсыз тәртипкә өйрәтүнең яңа формаларын һәм ысулларын эшләү һәм гамәлгә кертү, автотранспорт профилендәге спорт картинг-клублары, балалар яшүсмерләр автомәктәбе чөптәрен булдыру. Машина йөртүчеләрне эзерләү системасын камилләштерү, автотранспорт чараларын йөртүчеләрнең һөнәри осталыгын күтәрү һәм эзерләү буенча алдынгы технологияләр үзәген булдыру. Контроль-күзәтчелек органнарының үзара хезмәттәшлеге системасын камилләштерү, тиз йөрешле хәрәкәт режимын контрольдә тоту өчен техник чаралар һәм жиһазлар кертү, техник карау чараларын гамәлгә кертү
Программаның ярдәмче программалары һәм төп чаралары үтәлешен оештыру өчен җаваплылар	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл җирлегенә Башкарма комитеты
Финанслау күләме һәм чыганаclarы	Программаны финанслауның гомуми күләме 300 мең сум тәшкит итә

1. КЕРЕШ

Өлеге программа «2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеге стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 8 январендәге 1-р номерлы күрсәтмәсе, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» Татарстан Республикасы Президентының 2014 елның 06 декабрендәге 1115-ПУ номерлы Указы, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен кыскарту һәм аларның нәтижеләрен киметү чараларын гамәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карары нигезендә эшләнә.

Өлеге Программа юл-транспорт һәлакәтләренең авырлыгын киметү, гражданның гомерен, сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, ТР Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл җирлегенә юлларында аларның законлы хокуклары гарантияләрен арттыру максатларында эшләнә.

Өлеге Программа түбәндәге бурычларны хәл итүгә юнәлдерелгән:

- Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл җирлегендә юл хәрәкәте иминлеге дәүләт идарәсенең нәтижеләлеген арттыру;
- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең ышанычлылыгын арттыру;
- юл хәрәкәтен оештыруның нәтижеләе схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану;
- җирле юлларда куркыныч участокларны бетерү һәм булдырмау;
- авария-коткару эшләренең һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтүнең нәтижеләлеген арттыру.

1. Юл-транспорт һәлакәтләренең төп сәбәпләре булып тора:

- юл хәрәкәтендә катнашучыларның юл хәрәкәте кагыйдәләрен һәм һава-метеорологик шартларны үтәмәве;

- машина йөртүчеләрне эзерләү процессы белән төгәл, бердәм идарә итү булмау аларның эзерлек дәрәжәсенә һәм сыйфатына карата оптималь таләпләр тәэмин итми;

- машина йөртүчеләрне эзерләү сыйфатына һәм юл хәрәкәтендә башка катнашучыларның юлларда үз-үзләрен тотышы культурасына карата таләпләрне арттыру укуы һәм тәрбияләү структурасында, формаларында һәм ысулларында адекват үзгәрешләр белән, мәгариф учреждениеләренең төп массасы педагогик кадрлар составын яхшырту белән бергә алып барылмый

- халыкның юлларда үз-үзенә тоту культурасының үзгәрүче юл хәрәкәте шартларына туры килмәве;

- машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял режимнарын үтәүне контрольдә тотуны камилләштерү;

- юлларның сыйфаты канәгатьләнәрлек булмау.

Жәмәгатьчелек фикерен сораштыру нәтижеләре күрсәткәнчә, авариялелек торышына хокукый нигилизм һәм куркынычсызлык таләпләренә битарафлык күрсәтү төп йогынты ясый. Сораштырылган шәхси транспорт йөртүчеләрнең якинча 30%ы үз гамәлләрен юл хәрәкәтендә катнашучыларның башка мәнфәгатләренә туры китерми, 40%ы гадәт буенча юл хәрәкәте кагыйдәләрен боза, чөнки юлда беркайчан тәртип сакламый, 35%ы юл ситуациясе (юлның начар торышы, хәрәкәтне оештырудагы житешсезлекләр, транспорт агымының югары тыгызлыгы һәм интенсивлыгы) юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозарга мәжбүр иткән, дип санып, 13%ы юл хәлен кисәтү һәм 5%ы машина йөртүченең игътибары читкә юнәлү дип раслый. Сораштырылуучыларның 28%ы кайчан да булса исерек хәлдә транспорт белән идарә иткән, аларның 25%ы, транспорт руле артына утырганда, сизмәсләр һәм жәзага тартылмаслар дип өметләнгән, 20%ы машина йөртү сыйфатына һәм юл хәлен баяләүгә алкоголь йогынты ясамайчак, дип санаган.

Моннан тыш, жәмәгатьчелек фикерен сораштыру бүгенге көндә машина йөртүчеләр һәм жәяүлеләр арасында үзара мөнәсәбәтләр бик киеренке булуын күрсәтә. Юл хәрәкәтендә катнашучы бу төркемнәрнең үзара каршы торышы, кагыйдә буларак, юлларда куркыныч хәл тудыруга һәм әлегә төркемнәр арасындагы юл-транспорт һәлакәтләренең шактый өлешендә үлемгә китерә.

Жәяүлеләр тарафыннан жәрәхәтләнүгә китергән юл хәрәкәте кагыйдәләрен төп бозулар булып машина йөргән жирдә билгеләнмәгән урында юл аша чыгу, көйләү сигналлары таләпләрен бозу, жәяүлеләрнең юлның машина йөрү өлешендә исерек хәлдә булуы тора. Жәяүлеләр кичүе булмаган урыннарда юлларны чыгу – иң зур куркыныч. Жәяүлеләрнең юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуның объектив сәбәпләре:

- жәяүлеләр кичүләренең житәрлек булмавы;

- төзекләндерелгән тукталыш майданчыклары булмау;

- жәмәгать транспорты тукталу урыннарында «Автобус тукталышы урыны» юл билгеләре булмау;

- юл чатлары зонасында «Главная дорога», «Уступите дорогу» юл билгеләре булмау.

Юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү проблемасы халыкның иң киң катламнары, жәмәгатьчелек фикерен исәпкә алмыйча хәл ителә алмый. Социаль-психологик системалар, шул исәптән дини укулар, төрле рухи концепцияләр һәм ижтимагый берләшмәләр нигезендә халыкның киң массаларының үз-үзләрен тотышы формаларын һәм ижтимагый аңын формалаштыру тәҗрибәсе кешеләрнең үз-үзләрен тотышы хакында массакуләм үзгәрешләргә исәп тотарга мөмкинлек бирә. Социаль-психологик системалар, шул исәптән дини укулар, төрле рухи концепцияләр һәм ижтимагый берләшмәләр нигезендә халыкның киң массаларының үз-үзләрен тотышы формаларын һәм ижтимагый аңын формалаштыру тәҗрибәсе кешеләрнең үз-үзләрен тотышы хакында массакуләм үзгәрешләргә исәп тотарга мөмкинлек бирә.

Халык белән пропаганда-аңлату эшләре, балалардан башлап, даими алып барылырга тиеш һәм барыннан да элек юл хәрәкәтендәге вакыйгаларның тискәре нәтижеләренә бәйле потенциал куркынычны аңлауга, юл хәрәкәте иминлегә өлкәсендә нормаларны, кагыйдәләрне һәм стандартларны бозучыларга карата тискәре мөнәсәбәт формалаштыруга юнәлтелгән булырга тиеш. Моннан чыгып, юл хәрәкәтендә кешеләрнең хокукый тәртибен формалаштыру юнәлешләрен билгеләгәндә, халыкның төрле социаль һәм яшъ категорияләренә юнәлдерелгән дифференциацияләнгән пропаганда үткәрелергә тиеш.

Авариялелек дәрәжәсен, китерелгән кеше һәм матди югалтуларны бары тик дәүләт һәм ижтимагый оешмалар тарафыннан бөтен халыкның актив ярдәме белән законнар чыгару, икътисадый, техник һәм тәрбия характерындагы чаралар комплексын гамәлгә ашырганда гына киметергә мөмкин.

Юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү буенча юлларда халыкның үз-үзен тотышы культурасын күтәргә юнәлдерелгән проектны тормышка ашыру Теләнче Тамак авыл жирлегендә авариялелек дәрәжәсен киметергә мөмкинлек бирәчәк, бу юл-транспорт һәлакәтләреннән килгән зыянны каплауга матди чыгымнарны киметәчәк.

2. ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Программаның максаты булып гражданның сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл жирлегендә юллары буенча имин хәрәкәт итү шартларына аларның законлы хокукларын гарантияләү тора. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора:

- жирлектә юл хәрәкәте иминлегенә дәүләт идарәсенең нәтижеләлеген арттыру;
- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең ышанычлылыгын арттыру;
- юл хәрәкәтен оештыруның нәтижелә схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану;
- авыл жирлегендә юлларында куркыныч участоқларны бетерү һәм булдырмау;
- авария-коткару эшләренең һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтүнең нәтижеләлеген арттыру.

3. ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ. ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫНЫҢ (БҮЛЕКЛӘРНЕҢ) СИСТЕМАСЫ

Программаның максатына 5 максатчан проект белән тәкъдим ителгән программа чаралары комплексын тормышка ашыру нигезендә ирешү күздә тотыла:

1 проект. Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итүнең муниципаль системасын камилләштерү

Проектның төп максаты булып Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл жирлегендә юл хәрәкәте иминлегенә дәүләт идарәсенең нәтижеләлеген арттыру тора.

Чаралар планында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итү системасын алга таба камилләштерү каралган. Бу бурыч хәзерге вакытта аеруча актуаль. Әлегә проект кысаларында жирлек дәрәжәсендә идарә структураларын камилләштерү, юл хәрәкәте иминлегенә белән идарә итүнең дәүләт системасын хокукый һәм мәгълүмати тәмин итү буенча чаралар комплексын (түбәндә китерелгән) тормышка ашыру күздә тотыла.

Юл хәрәкәте иминлегенә өлкәсендә юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү һәм оештыруга карата таләпләрне билгеләүче, әлегә таләпләрне тормышка ашыру тәртибен һәм аларны бозган өчен жаваплылыкны билгеләүче норматив базаны камилләштерү буенча эш алып бару планлаштырыла. Автомобиль транспортында пассажирлар йөртү иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар комплексы гамәлгә ашырылачак.

Юл-транспорт һәлакәтләренең авыр нәтижеләрен киметү өчен, проектта авария-коткару эшләренең оперативлыгын һәм нәтижеләлеген арттыру чараларын гамәлгә ашыру каралган.

Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, аварияләргә булдырмау максатыннан, автотранспорт предприятиеләре тарафыннан өстәмә рәвештә түбәндәге чаралар эшләнә:

1. Начар климат шартларында машина йөртүчеләрнең эшенә ныклы контроль, яшь машина йөртүчеләрнең мөстәкыйль эшләвен, аларның машина йөртү күнекмәләрен тикшерүне тәмин итүне контрольдә тоту оештырылган.

2. Юл хэрэкэте кагыйдэлэре һәм машина йөртү күнекмэлэре буенча йөртүчелэрне белемнэрен өстәмэ тикшерүлэр үткэрелэ.

3. Ял көннэрендэ, төнлэ һәм эштэн тыш эшлэрдэ 3 айдан да ким эш стажы булга йөртүчелэрне эшкэ жэлеп итү тыела.

4. Хэрэкэттеге составка техник хезмэт күрсэтү һәм ремонтлау сыйфатын контрольдэ тот тээмин ителгэн.

5. Куркыныч участокларда хэрэкэт режимнарын үтэүне контрольдэ тоту көчөйтөлде.

6. Хэрэкэт иминлеген тээмин итү мәсьэлэлэре буенча машина йөртүчелэр-остазлар белән инструкторив-методик киңэшмэлэр, семинарлар үткэрелэ.

7. Барлык юл-транспорт һалакэтлэре дә тикшерелэ.

Һәр предприятиедэ күчмэ составны ремонтлау, линиягэ чыгарганда һәм предприятиегэ кайтканда аның техник торышы, күчмэ составны экипировкалау, машина йөртү составына яң медицина таныклары, рейс алды һәм рейстан соң контроль тикшерү, машина йөртүчелэрнең хезмэ һәм ял режимын үтэү өчен жавап бирүче структуралар бар. Кышкы һәм жэйге эш шартларын күчкэндэ сезонлы инструкторлар үткэрелэ. Машина йөртүчелэр составына юл-транспорт һалакэтлэрнең барлык очраклары һәм сәбэплэре дә хэбэр ителэ.

2 проект. Юл хэрэкэтендэ катнашучылар белән эшлэүдэ дәүлэт саясәтен камилләштерү

2022-2024 елларга каралган «Юл хэрэкэте иминлеген арттыру буенча чараларга ижтимагый ярдәм оештыру» проектын дагы күп кенэ чараларны «Юл хэрэкэтендэ катнашучылар белән эшлэүдэ дәүлэт саясәтен камилләштерү» проектынның икенче этабында дәвам итү күздэ тотыла. Максатчан мәгълүмати-пропаганда кампаниялэре ярдәмендэ юл хэрэкэте иминлеге проблемасы буенча жәмэгатьчелек фикерен формалаштыру, халыкны укытуның нәтижәле методларын кертү буенча эш дәвам итэчэк, шул исәптэн балалар һәм яшүсмерлэр белән юлларда куркынычсызлык кагыйдэлэрне өйрөтү буенча эш көчөйтөлэчэк. Машина йөртүчелэрнең һөнэри ышанычлылыгын арттыру буенча чаралар каралган. Аларның төп өлешлэре булып машина йөртүчелэрне эзерләү системасын камилләштерү, юл хэрэкэте кагыйдэлэрне системалы рәвештэ бозучы машина йөртүчелэр белән профилактик эш алып бару, йөртүчелэргэ психофизиологик диагностика үткэрү нигезлэрен булдыру тора.

Проектның төп максаты – юл хэрэкэтендэ катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчелэрнең һөнэри ышанычлылыгын арттыру.

Проект кысаларында массакулэм мәгълүмат чараларын файдаланып, юл хэрэкэтендэ катнашучыларның куркынычсыз тәртибен формалаштыруга, табибка кадэр беренче ярдәм күрсэтү методларына һәм юл хэрэкэтендэ хокукый мәсьэлэлэрне юнәлдерелгэн чаралар комплексын, массакулэм мәгълүмат чараларында юл хэрэкэте иминлеген оештыру һәм тээмин итү мәсьэлэлэре буенча даими мәкалэлэр циклын, юл хэрэкэте иминлеге торышын аңлату һәм юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү буенча күрелэ торган чаралар турында белгечлэр чыгышлары күздэ тотыла.

Массакулэм мәгълүмат чаралары ярдәмендэ жәмэгатьчелек фикерен формалаштыру һәм юл хэрэкэте кагыйдэлэрне үтэү буенча махсус пропаганда кампаниялэрне оештыру һәм үткэрү күздэ тотыла. Бу кампаниялэр контроль-күзэтчелек органнары эшчәнлеге белән яраштырылырга һәм юл хэрэкэтендэ катнашучыларның үз-үзлэрен тотышын максатчан контрольдэ тотуны гамэлгэ ашырырга тиеш.

Өлеге чараларны тормышка ашыру халыкның игътибарын юл хэрэкэте иминлеге проблемасына жэлеп итүне, үткэрелэ торган чараларга ижтимагый ярдәм күрсәтүне һәм юл хэрэкэтендэ катнашучыларда куркынычсызлык стандартларын формалаштыруны тээмин итэргэ тиеш.

Проектта юл хэрэкэтендэ аеруча якланмаган катнашучыларга, балаларга, яшүсмерлэргэ, шулай ук пенсионерларга аерым игътибар бирелэ. Балаларны һәм яшүсмерлэрне транспорт культурасына өйрөтүнең һәм тәрбиялэүнең юлларда һәм урамнарда үз-үзлэрен дәрәс тоту күнекмэлэрне һәм белемнэрен актив, ижади яктан үзләштерүне тээмин итэ торган яна, нәтижэлэрэк формаларын һәм ысулларын кертү каралган: юл хэрэкэте иминлеге буенча иң яхшы рәсем һәм

плакат конкурсы үткөрү, автотранспорт профилендәге спорт клубларын, урта белем бирү мәктәпләре каршындагы велошәһәрчәкләр төзү каралган.

Проектта каралган мөһим юнәлешләрнең берсе булып юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозган машина йөртүчеләр белән профилактик эш алып бару тора.

Исерек хәлдә ясалган юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү өчен машина йөртүчеләргә рейс алды тикшерүе үткәргә кирәк. Көтелгән нәтижә – исерек хәлдә ясалган юл-транспорт һәлакәтләренең кимүе.

Юл-транспорт һәлакәте урынында беренче булып ЮХИДИ бүлеге хезмәткәрләре һәм автотранспорт йөртүчеләре була. Зыян күргәннәргә беренче медицина ярдәме күрсәтү өчен ЮХИДИ бүлеге хезмәткәрләре, шулай ук машина йөртүчеләр беренче ярдәм күрсәтүнең билгеле бер күнекмәләренә ия булырга тиеш. Беренче медицина ярдәме күрсәтү буенча укуларны Тукай районы үзәк хастаханәсе үткәрә, укыту программасы 16 сәгатькә исәпләнгән.

Югарыда әйтелгәннәренә исәпкә алып, проектта балаларны һәм яшүсмерләренә транспорт культурасына өйрәтүнең һәм тәрбияләүнең юлларда һәм урамнарда үз-үзләрен дәрәс тоту күнекмәләрен һәм белемнәрен актив, ижади яктан үзләштерүне тәмин итә торган яңа, нәтижеләрәк формаларын һәм ысулларын кертү каралган.

3 проект. Юл хәрәкәтен оештыруны һәм шартларын камилләштерү

Әлеге проектынң төп максаты булып Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл жирлегендә юл хәрәкәте оештыруның тагын да нәтижеләрәк схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану, юл хәрәкәте шартларын камилләштерү юлы белән юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгу куркынычын киметү тора. Куелган максатка ирешү чарасы булып юллардагы куркыныч участокларны һәм куркыныч хәрәкәт шартларын бетерү һәм кисәтү буенча чаралар комплексын тормышка ашыру тора.

«Татавтодор» ААҖнең Чаллы филиалы 395,1 км территорияль автомобиль юлына хезмәт күрсәтә. Районның гамәлдәге автомобиль юллары чөлтәре нигездә формалашкан. Әмма күп кенә параметрлар буенча ул автомобиль хәрәкәтенең барлык үсә баручы таләпләренә туры килми, шуңа күрә транспорт чыгымнарын бөтен яклап киметү бурычы белән беррәттән, районда гамәлдәге автомобиль юллары чөлтәрен камилләштерү эше дә давам ителергә тиеш, ул теләсә нинди хужалык элементләрен гамәлгә ашырганда уңайлыкның һәм рентабельлекнең гарантияләнгән дәрәжәсен тәмин итәчәк.

Анализ мәгълүматлары буенча жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары (поселок эчендәге) күчеш тибындагы өслеккә ия. Бу юллар ныклык күрсәткечләре һәм автомобиль транспорты хәрәкәте куркынычсызлыгы буенча төзелеш нормаларының һәм кагыйдәләренең заманча таләпләренә конструктив туры килми.

Шулай итеп, жирлекләрдә күчмә типтагы юллар саны шактый. Барлык торап пунктлар һәм авыл хужалыгы предприятиеләре дә каты өслекле юллар белән тәмин ителмәгән. Шуңа күрә Программа чаралары юл шартларын гомуми яхшыртуга һәм юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участокларын бетерүгә ярдәм итә.

Гамәлдәге юлларны гомуми яхшырту аларга шундый форма бирүгә һәм юл хәрәкәте кагыйдәләре таләпләренә туры килә торган хәрәкәтне жайга салуны тәмин итүгә юнәлдерелгән.

Юл-транспорт һәлакәтләренең, шул исәптән аеруча авыр нәтижеләрнең сәбәпләр структурасында машина йөртүчеләрнең аруы мөһим факторларның берсе буларак, машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял режимнарын үтәүгә контрольне камилләштерүне таләп итә. Нәтижелә контрольне гамәлгә ашыру транспорт чараларын хәрәкәт параметрларын теркәү жайланмалары белән техник жиһазландырганда мөмкин булчак.

4 проект. Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү

Юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү буенча нәтижәле чараларның берсе булып контроль күзәтчелек эшчәнлеген активлаштыру тора. Контроль-күзәтчелек эшчәнлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: юл хәрәкәтендә катнашучыларның эшчәнлеген (юл хәрәкәте кагыйдәләре таләпләрен үтәү) контрольдә тоту; тиер юл аркылы чыгу урыннарын һәм юлларны, ясалма корылмаларны карап тотуны һәм линиягә чыгучы транспортның төзеклеген контрольдә тоту.

Проектның төп максаты булып хокукый, оештыру, мәгълүмати һәм техник тәмин итүне камилләштерү юлы белән, контроль-күзәтчелек эшчәнлеген нәтижәлелеген арттыру хисабына аварияләрне киметү тора.

Әлеге максатны тормышка ашыру өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- юл хәрәкәте иминлегә өлкәсендә ведомствоара компетенциягә ия контроль-күзәтчелек органнарының нәтижәле хезмәттәшлегә системасын булдыру.

Юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участкаларын бетерүгә һәм юл шартларын яхшыртуга юнәлдерелгән Программаның беренче этабы чаралары шулай ук юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участкаларында һәм башка потенциал куркыныч участкаларда юл эшләрен башкарганда алга таба да үсеш алды, автомобиль юлларында куркынычсыз транспорт развязкасын урнаштыру каралган. Юл-транспорт һәлакәтләрен ачыклауның һәм зыян күрүчеләргә беренче ярдәм күрсәтүнен мәгълүмати системасын алга таба үстерү, шулай ук госпитальгә кадәрге этапта медицина ярдәме күрсәтү системасын үстерү күздә тотыла;

- гамәлдәге законнарға, башка норматив хокукый актларга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, юл хәрәкәтен оештыру өлкәсендә кагыйдәләр, стандартлар, техник нормалар һәм башка норматив документлар эшләү, машина йөртүчеләргә транспорт чаралары белән идарә итү хокукы алу һәм укуту; пассажирлар йөрткәндә һәм йөк ташыганда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, транспорт һәм юл хужалыгы объектларын, продукциясен һәм хезмәтләрен мәжбүри сертификацияләү; юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүгә бәйлә эшчәнлекне лицензияләү;

- юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуны теркәү оператив-техник чараларны, машина йөртүчеләрне әзерләү һәм аларның торышын, транспорт чараларын эксплуатацияләү, юллар төзү һәм эксплуатацияләүне диагностикалау приборларын һәм чараларын эшләү һәм кертү.

Юлларның һәм юл корылмаларының сакланышын тәмин итү өчен куркыныч, зур габаритлы һәм авыр йөкләр ташуны контрольдә тоту буенча нәтижәле чаралар системасын эшләргә һәм юл чөлтәрен үлчәү контроле пунктлары белән тәмин итәргә кирәк.

Бу өлкәдә тизйөрешле хәрәкәт режимнарына, машина йөртүчеләрнен һәм пассажирларның куркынычсызлык каешларын һәм мотошлемнарны куллануға контрольне көчәйтү, исерек яисә наркотиктан исергән хәлдә машина йөртүчеләрне ачыклау буенча бурычлар өстенлекле булып тора.

Тулаем алганда, контроль-күзәтчелек органнарының юл хәрәкәте буенча эшен камилләштерү түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- хәрәкәт куркынычсызлыгы өлкәсендә контроль һәм күзәтчелек системасын камилләштерү буенча норматив-хокукый һәм оештыру документларын эшләү һәм раслау;

- ЮХИДИ бердәм мәгълүмати-әзләү системасын кертү;

- автотранспорт чаралары хәрәкәтен мониторинглау һәм анализлау системасын оештыру, транспорт хәрәкәте тыгыз участкаларны, концентрация урыннарын ачыклау;

- кышкы чорда юлларны карап тотуны оештыруны, контрольдә тотуны һәм техник тәмин итүне камилләштерү;

- дәүләт техник карау станцияләре контролерларын әзерләү һәм янадан әзерләү программасын эшләү һәм тормышка ашыру;

- социаль мәсьәләләрне хәл итү (ЮХИДИ хезмәткәрләре өчен торак төзү һәм сатып алу, ЮХИДИ ветераннарына матди ярдәм күрсәтү һ. б.)

Хезмәткәрләренң контроль-күзәтчелек эшчәнлегә нәтижәлелегә аларның техник тәмин ителеше дәрәжәсенә бәйлә.

5 проект. Фәнни-тикшеренү һәм тәҗрибә-конструкторлык эшләре

Программа чараларын тормышка ашыруның югары нәтижелелегенә ирешү һәм ю. транспорт һәлакәтләрен кисәтү буенча эш сыйфатын арттыру өчен юл хәрәкәте иминле системасының бөтен эшчәнлегенә юл хәрәкәтен оештыру турында иң заманча белемнәргә һәм ю. транспорт һәлакәтләрен кисәтү эшен камилләштерү, юл чөлтәрен формалаштыру, транспорт хәрәкәте иминлегенә һәм башка белем өлкәләре арасында үзара бәйләнешкә нигезләнәргә тиеш.

Юл хәрәкәте иминлегенә буенча фәнни тикшеренүләр гамәли булып тора. Алар юл-транспорт һәлакәтләрен булдырмауда яки аларның санын киметүдә нәтижелә булырга мөмкин, дип санал. Әгәр дә юл-транспорт һәлакәтләре мөһим социаль-икътисады проблема дип танылмаса, фәнни тикшеренүләрне аклау кыенрак булып иде.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, фәнни тикшеренүләрнең беренче максаты юл-транспорт һәлакәтләрен булдырмау түгел, ә белем алу. Әмма бу белемнәр юл-транспорт һәлакәтләрен булдырмауда әһәмиятле булырга мөмкин. Ничек кенә булмасын, шуны ышанып әйтәргә бул. Фәнни тикшеренүләрнең сыйфаты югарырак булган саен, аның карарлар кабул итүгә йогынты зуррак.

Бу өлкәдә фәнни-тикшеренү эшләренә нигезе булып, мәсәлән, түбәндәгеләр тора:

- аеруча авыр нәтижеләргә китергән юл-транспорт һәлакәтләренә сәбәпләрен комплексл тикшерү:

- юл-транспорт һәлакәтләренә торышы һәм проблемалары мониторингы;

- ижтимагыый фикер мониторингы;

- юл-транспорт һәлакәтләре күрсәткечләрен дәүләт исәбенә алу системасын камилләштерә буенча методик рекомендацияләр эшләү;

- юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозучы машина йөртүчеләренә яңадан әзерләү буенча укуы программа документациясен эшләү;

- авто/транспорт чараларын йөртүчеләрен әзерләүче укуытуучыларның квалификациясен күтәрү буенча уку-укуыту планнарын һәм программаларын эшләү;

- автотранспорт чараларын йөртүчеләренә әзерләүнең инновацион технологияләрен эшләү;

- хәзерге вакытта психологик аспектларны исәпкә алмыйча, жәмгыять эшчәнлегенә бер гел өлкәсендә дә нәтижеләргә ирешеп булмый.

Юл хәрәкәте өлкәсә дә искәrmә булып тормый, аның унышы күп очракта кешегә, аны осталыгына, күнекмәләренә, психика үзәнчәлекләренә һәм халәтенә бәйле. Барлык юл-транспорт һәлакәтләренә 3/4 транспорт чараларын йөртүчеләр гаебә белән, аларның табигыый яки хезм эшчәнлегенә барышында алынган психофизиологик сыйфатларына, агымдагы психик яки физи халәте бозылуға, психик эшчәнлек процессында тоткарлыкларга бәйле хаталары нәтижәсендә кил чыга.

Транспортта аварияне киметүгә юнәлдерелгән ин нәтижелә чараларның берсе – йөртүчеләренә кандидатларны да, аларның эш үзәнчәлекләрен билгеләгәндә (такси, автобуслар, й. транспорт, куркыныч яки аеруча кыйммәтле йөк ташу, еракка ташу һ.б.) машина йөртүчеләренә психофизиологик сайлап алу. Галимнәр тарафыннан машина йөртүчеләренә өчен һөнәри яктан мөһим булган сыйфатлар ачыкланган, аларга шөгыйльләнен ирешеп булмый, компенсацияләнми һәм аларның булмавы машина йөртүчеләренә булу мөмкинлеген шик астына куя. Алдыңгы автотранспорт илләренә транспорт психологлары бәяләвенчә, психофизиологик сайлап алуны кертү ю транспорт һәлакәтләренә санын 20%ка киметәргә мөмкин.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, гамәлдәге кадрлар агентлыклары инде хәзер персоналны, шул исәптән машина йөртүчеләренә сайлау буенча хезмәт тәкъдим итә. Шулу ук вакытта алар психологик портрет төзү белән генә чикләнәләр, бу машина йөртүчеләренә өчен житәрлек түгел чөнки безне, барыннан да әлек, аның командада нинди булуы түгел, ә юл-транспорт һәлакәтенә элэгү еншлыгы кызыксындыра.

Эшкә урнашканда психодиагностика кертү шулай ук уңай фактор булып тора, ул машина йөртүчеләренә жавапшылыгын һәм дисциплинасын арттыра, кадрлар агымын киметә, бу ю транспорт һәлакәтләренә чагылыш тапмый калмый.

4. ПРОГРАММАНЫ ФИНАНСЛАУ

Программаны финанслауның гомуми күләме 300 мең сум тәшкил итә. Муниципаль бюджетлардан финанслар белән идарә итүче – авыл җирлегә Башлыгы, район Башлыгы.

Әлеге финанслау күләмнәре тиешле финанс елына бюджетларны формалаштырганда төгәлләштерелергә тиеш.

Моннан тыш, мөмкинлек булган сәен район бюджеты акчалары, максатчан һәм ирекле иганәләр жәлеп ителәчәк.

5. ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ МЕХАНИЗМНАРЫ

Әлеге Программа «2018-2025 елларда юл хәрәкәте иминлеген арттыру» федераль максатчан программасынын, «2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеге стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2018 елнын 8 январендәге 1-р номерлы күрсәтмәсенен, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» Татарстан Республикасы Президентынын 2014 елнын 06 декабрендәге 1115-ПУ номерлы Указынын, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен кыскарту һәм аларнын нәтижеләрен киметү чараларын гамәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетынын 2023 елнын 18 февралендәге 159 номерлы карарынын алга таба үсеше булыш тора һәм һәм «Дәүләт һәм муниципаль ихтияҗларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елнын 05 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон (2023 елнын 14 ноябрена үзгәрешләр белән) һәм Россия Федерациясенен һәм Татарстан Республикасынын башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән нормалар нигезендә гамәлгә ашырыла.

6. ТРАНСПОРТ ЧАРАЛАРЫ ХУЖАЛАРЫНЫҢ ГРАЖДАНЛЫК ЖАВАПЛИЛЫГЫН ИМИНИЯТЛӘШТЕРҮ

Зыян күрүчеләр транспорт чараларынан файдаланганда, аларнын тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә китерелгән зыянны каплау хокукларын яклау максатында, күрсәтелгән федераль закон белән транспорт чаралары хужаларынын гражданлык жаваплылыгын мәҗбүри иминиятләштерүнен (алга таба – мәҗбүри иминиятләштерү) хокукый, икътисадый һәм оештыру нигезләре билгеләнә.

Мәҗбүри иминиятләштерүнен төп принциплары булыш тора:

- күрсәтелгән федераль законда билгеләнгән чикләрдә зыян күрүчеләренен тормышына, сәламәтлегенә яисә мөлкәтенә китерелгән зыянны каплау гарантиясе;

- транспорт чаралары хужаларынын гражданлык жаваплылыгын иминиятләштерүнен гомуми һәм мәҗбүри булуы;

- Россия Федерациясе территориясендә күрсәтелгән Федераль закон белән билгеләнгән гражданлык жаваплылыгын иминиятләштерү бурычын үтәмәгән транспорт чараларын кулланмау, транспорт чаралары хужаларынын юл хәрәкәте иминлеге арттыруда икътисадый кызыксынуы.

Транспорт чаралары хужалары әлеге Федераль законда билгеләнгән шартларда, тәртиптә һәм анын нигезендә иминиятләүчеләр сыйфатында транспорт чараларынан файдаланганда башка затларнын тормышына, сәламәтлегенә яки мөлкәтенә зыян килү нәтижәсендә килеп чыгарга мөмкин булган гражданлык жаваплылыгын үз хисабына иминиятләштерергә тиеш.

Мәҗбүри иминият килешүе төзелә торган шартлар Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан чыгарыла торган мәҗбүри иминиятләштерү кагыйдәләрендә булган мәҗбүри иминият шартнамәсенен тикләштырылган шартларына туры килергә тиеш.

Транспорт чарасы хужасынын Россия Федерациясе территориясендә транспорт чарасыннан файдаланганда зыян күрүчеләренен тормышына, сәламәтлегенә яисә мөлкәтенә зыян килү аркасында

барлыкка килгән йөкләмәләр буенча гражданлык җаваплылыгы куркынычы белән бәйлә мөлкәт мәнфәгатьләре мәжбүри иминият объекты булып тора.

Транспорт чаралары хужалары тарафыннан мәжбүри иминиятләштерү мәжбүри иминият шартнамәләре төзү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Мәжбүри иминият шартнамәләрендә транспорт чаралары хужаларының гражданлык җаваплылыгы иминиятләштерелгән транспорт чаралары күрсәтелә.

Мәжбүри иминият килешүе буенча транспорт чарасы хужасының, шулай ук транспорт чарасын законлы нигездә файдаланучы башка кешенең граждан җаваплылыгы иминиятләнә.

Мәжбүри иминият шартнамәсе төзегәндә, иминиятче иминиятләүчегә иминият полисы һәм дәүләт үрнәгендәге махсус билге тапшыра. Мәжбүри иминиятне гамәлгә ашыруны раслаучы документ булып иминият полисы тора.

Зыян күрүчеләр таләбе буенча компенсация түләүләре гамәлгә кую документлары нигезендә һәм 2002 елның 25 апрелендәге 40-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә эшләүче иминиятчеләрнең һөнәри берләшмәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Зыян күрүчеләр һәм иминиятчеләрнең һөнәри берләшмәсе арасындагы компенсация түләүләре уңаеннан мөнәсәбәтләрдә аналогия буенча мәжбүри иминият шартнамәсе буенча файда алучы белән иминиятләштерүче арасында мөнәсәбәтләр өчен Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән кагыйдәләр кулланыла. Тиешле нигезләмәләр Федераль законда башкасы каралмаганга һәм мондый мөнәсәбәтләрнең асылынан башкасы килеп чыкмаганга кулланыла. Шулай ук вакытта күрсәтелгән компенсация түләүләре иминиятче һәм (яки) зыян өчен җаваплы зат тарафыннан китерелгән зыянны өлешчә каплауга тигез суммага кими.

Транспорт чаралары хужаларының иминиятләштерү буенча күрсәтелгән Федераль закон белән билгеләнгән бурычларын үтәүне контрольдә тоту милиция тарафыннан транспорт чараларын теркәү, Дәүләт техник күзәтүен оештырганда һәм юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда, шулай ук юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә норматив хокукый актларны теркәгәндә башкарыла. Транспорт чарасын йөртүченең үзе белән мәжбүри иминият полисы булырга һәм аны тикшерү өчен Россия Федерациясе законнары нигезендә вәкаләтле милиция хезмәткәрләренә тапшырырга тиеш.

Россия Федерациясе территориясендә әлеге Федераль закон белән билгеләнгән гражданлык җаваплылыгын иминиятләү буенча йөкләмәне үтәмәгән транспорт чараларын файдалану тыела. Күрсәтелгән транспорт чараларына карата дәүләт техник каравы һәм теркәү үткәрелми.

7. ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ НӘТИҖӘЛӘЛӘГЕН БӘЯЛӘУ ҺӘМ СОЦИАЛЬ-ИКТЫСАДИЙ НӘТИҖӘЛӘР

Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Теләнче Тамак авыл җирлеге юлларында аварияләр һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булучылар саны кимү, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итү системасын, юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләү буенча дәүләт сәясәтен камилләштерү, транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатацион куркынычсызлыгын арттыру, Теләнче Тамак авыл җирлегендә юл хәрәкәтен оештыруны камилләштерү, юл чөлгәрендә имин хәрәкәт шартларын тәмин итү, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү, юл хәрәкәтендә катнашучылар өчен оператив радиоәлемтә булдыру һәм госпитальгә кадәрге этапта юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү сыйфатын күтәрү көтелә.

Күпчелек очракта алынган нәтижәләргә нинди дә булса дәрәҗә теоретик нигез бирү дә шулай ук авыр. Бигрәк тә оештыру чараларының юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тотышы моделенә йогынтысы аз өйрәнелгән. һәм моның үрнәге булып хәяүеләр юллары тора. Бу чара нәтижәсендә юл-транспорт һәлакәтләре санындагы нинди дә булса үзгәрешне исбатлау авыр. Хәтта хәяүеләр юлы саны артса да, бу хәяүеләрдән барысы да алардан файдаланачак, ә автомобильчеләр тизлекне алар янында киметчәк дигән сүз түгел. Мондый чаралар буенча, бәлки, юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тотышы модельләренен башка үзгәрешләре буенча

булган материалларда бушлыклар бар. Шуна күрә китерелгән аңлатмалар шактый дөрес булыр мөмкин, әмма алар мөмкин булган, ләкин документлаштырылмаган аңлатмалар турында гипотеза гына.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1998 елның 4 декабрендәге 1441 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе автомобиль юлларының озынлыгы, техник торышы буенча Ю. хәрәкәте иминлеге күрсәткечләрен дәүләти исәпкә алу кагыйдәләре нигезендә 02.02.2000 һәм 27.08.2015 еллардагы үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән юл-транспорт һәлакәтләренә торышы бәяләү буенча түбәндәге индикаторларның дәүләт исәпкә алынуы гамәлгә ашырыла:

- хәрәкәт составы туктап тору өчен мәйданчыклар, шул исәптән туклану, сәүдә, ашыгы медицина ярдәме һәм жир катламыннан читтә урнашкан автотранспорт тукталышларының башка урыннарында ял итү һәм кыска вакытлы тукталыш өчен мәйданчыклар саны;

- тротуарлар һәм каты өслеккә жәяүлеләр юллары озынлыгы;

- автобус тукталышлары саны;

- бер дәрәжәдә тоташу һәм киселешү урыннары саны (гади жиһазландырылмаган тоташулар һәм киселешләр, өлешчә каналларга бүленгән тоташулар һәм икенче дәрәжәле юлда юнәлдерелгән утраулар белән киселешләр, тулысынча каналларга бүленгән киселешләр һәм ике юлда д юнәлдерелгән утраулар белән тоташулар, боҗралы киселешләр);

- төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры китереп урнаштырылган каты өслеккә (капиталь, жинеләйтелгән һәм күчеш) төп юлга чыгу һәм керү урыннары саны;

- барлык типтагы күчмә-тизлек полосалары, шул исәптән чейсыман, параллель, бүленг полосасы белән параллель, параллель булмаган яки кәкрә сызыклы полосалар саны;

- кытыршы өслеккә юл катламнарының озынлыгы (макро- һәм микрокытыршылыкне тәмин итүче сайланган гранулометрик состав белән юл катламының беренче өслөгә эшкәртү);

- ныгытылган юл читләре (сул һәм уң як), шул исәптән асфальтобетон, цемент-бетон, тап материаллар белән, үләннәр чөчеп ныгытылган юл читләренә озынлыгы;

- барьер һәм парапет тибындагы коймалар озынлыгы (төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә беренче төркем коймалары);

- сигнал баганалары саны;

- ясалма корымаларда һәм бордюр ташларында отбойлы брусның югары тәгәрмәч озынлыгы;

- горизонталь (юл өслөгә төшерелә торган линияләр, язулар, уңлар һәм башка билгеләмәләр) һәм вертикаль (күперләр, юлтүткәргечләр, паралетлар, киртәләр, бордюрлар һәм башка юл корымалары һәм юл элементларына төшерелә торган линияләр һәм билгеләмәләр) булу

- расланган дислокация нигезендә юл билгеләре һәм күрсәткечләр саны;

- стационар яктырту җайланмалары саны;

- төрле дәрәжәләрдә жәяүлеләр кичүе саны;

- тиер юллар һәм хисап бирүче оешма балансында булган автомобиль юллары кисешкән урыннарда төрле дәрәжәдә транспорт развязкалары саны;

- машина йөртүчеләрне әзерләү сыйфаты һәм башка юл хәрәкәтендә катнашучыларның юлларда үз-үзләрен тотышы культурасы;

- отвод полосасында һәм юл буе полосасында сервис объектлары саны (автозаправка станцияләре, мотельләр, кемпинглар, техник хезмәт күрсәтү станцияләре, башка сервис объектлары);

- Россия Федерациясе автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләрен исәпкә алу һәм анализлау кагыйдәләре нигезендә ачыкланган юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участкалары саны;

- юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участкаларын бетерү өчен юл эшләт башкарылган участкалар саны;

- юридик һәм физик затларыны булган трамвай һәм троллейбуслар саны;

- юлларның сыйфаты һәм аларның кулланышлар шартларына туры килүе.

Юл-транспорт һәлакәтләренә гомумиләштерелгән индикатив күрсәткечләре сыйфатында кабул ителә:

- 1 кв.м. майданда гомуми файдаланудагы юлларның озынлыгы, километрларда;
- асфальт-бетон өслекле юлларның гомуми файдаланудагы юлларның гомуми озынлыгына нисбәте; %ларда;
- асфальт-бетон өслекле юллар белән гомуми файдаланудагы юллар челтәренә кадәр элемтәсе булмаган торак пунктларның чагыштырма зурлыгы, процентларда,
- авыл хужалыгы предприятиеләренә үзәк утарлары;
- калган торак пунктлар.

Өлеге программаны тормышка ашыру нәтижәсендә көтелә:

- районда юллардагы аварияләргә киметү һәм ел саен юл-транспорт һәлакәтләренә индикатив күрсәткечләргә киметү, бу, һичшиксез, юл-транспорт һәлакәтләренә гомуми саны картинасында чагылыш табачак:

- юл-транспорт һәлакәтләргә нәтижәсендә жәрәхәт алуучылар һәм һәлак булуучылар саны, нәтижәләргә авырлыгы;

- юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә дәүләт идарәсе системасын һәм юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү;

- транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатацион иминлеген арттыру;

- шәһәрдә юл хәрәкәтен оештыруны камилләштерү;

- юлларда имин хәрәкәт шартларын тәмин итү;

- юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү;

- хәрәкәткә катнашучылар өчен оператив радио элемтә системасын булдыру һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә госпитальгә кадәргә этапта ярдәм күрсәтү сыйфатын күтәрү

Башка чыганаclar: банкларның максатчан кредитлары, программаны тормышка ашыруда катнашучыларның взнослары, фондлар һәм ижтимагый оешмалар акчалары, эшмәкәрлек структуралары чаралары, иганәче чаралары һ.б.

2024-2026 елларга Теләнче Тамак авыл жирлеген буенча юл хәрәкәте иминлеген арттыру программасы

№	Объектларның исеме	Егәрлек	Финанслау чыганақлары			Искәрмә
			Жирле бюджет, мең сумда			
			2024	2025	2026	
1	Поселок әчендәге юлларны төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү:	0,15	100,0	100,0	100,0	
1.1	Казаклар авылы	0,05	100			МБ
1.2	Теләнче-Тамак авылы	0,05		100		МБ
1.3	Таулык авылы	0,05			100	МБ
2.	Жирлекнең торак пунктларында тукталыш павильоннары урнаштыру			-	-	
3	Жирлектәге гомуми белем бирү учреждениеләре каршындагы балалар автомобиль майданчықлары:		-	-	-	
4	«Ясалма тигезсезлек» урнаштыру:		-	-	-	
5.	Юлларның машиналар йөрү өлешендә разметка:		-	-	-	
6.	Авыл жирлегендә юл билгеләре кую		-	-	-	
7.	Юл бие сервисы объектлары булган участкаларда юлларны яктырту		-	-	-	
8.	Металл барьер киртәләр урнаштыру		-	-	-	
9.	Торак пунктларда юл хәрәкәтен оештыру проекты		-	-	-	
	Барлығы:		100,0	100,0	100,0	